

Ștefan OPREA

Piatra Neamț

„Un regal teatral”

Vânt de înnoire la **Piatra Neamț**. Mai bine zis – de *reînnoire*, pentru că în cochetul oraș de sub Pietricica ideea înnoirii a fost mereu prezentă, chiar dacă nu întotdeauna s-a împlinit. Acum, vântul pare a bate din direcție bună. Noua conducere a teatrului, încredințată actorului Liviu Timuș, fost component al trupei într-o perioadă fastă, a pornit cu dreptul. Primul pas: **Festivalul de teatru desfășurat în perioada 21–29 octombrie**. Bine – se va spune – dar acest festival a existat aici „din cele mai vechi timpuri” (mai exact, din 1969), aflându-se la ediția XXI; atunci în ce constă înnoirea? Constă. Câci proiectul noului director prevede ca această ediție „de toamnă” să fie altceva și altfel decât impusese tradiția. Intitulată „**Un regal teatral**”, ea a adunat (în selecția criticului Alice Georgescu) spectacole socotite bune și foarte bune din ceea ce oferă peisajul teatral românesc, fără a fi condiționate de vechiul generic al festivalului pietrean, adică „*Spectacole pentru tineret și copii*”. Nu va lipsi însă nici acest festival, cu specificul său, care a făcut cândva faima Teatrului Tineretului; Liviu Timuș ne asigură că acesta se va desfășura în fiecare an, primăvara, în luna mai, preluând tradiția și tot ce a fost bun și frumos altădată. Așadar, Piatra Neamț va avea două festivaluri pe an.

Deocamdată, „Regalul teatral” își caută personalitatea. Zic *personalitatea* și nu *specificul*, căci specificul e dat de titlu. Ediția din această toamnă a fost doar o încercare de a regala publicul, de a-i oferi spectacole de excepție. Ea a fost organizată într-un timp extrem de scurt (nu trecuseră nici două luni de la numirea directorului Liviu Timuș), ceea ce a făcut ca selecția să nu decurgă în condiții ideale; unele teatre erau deja angajate în alte festivaluri – numeroase și nefericit suprapuse în această perioadă! –, posibilitățile selecționerului unic de a circula în țară pentru a vedea cât mai multe spectacole fiind restrânse și obstrucționate de perioada de vacanță, încât selecția s-a făcut din ceea ce se cunoștea deja. Și totuși, s-a întocmit un afiș onorabil, care a cuprins patru importante teatre bucureștene (Bulandra, Odeon, Nottara, Comedie), apoi Teatrul Național Constanța, Teatrul „Mihai Eminescu” Botoșani, Teatrul „Toma Caragiu” Ploiești, Compania Daya București și, bineînțeles, cele două teatre nemțene. Am zis *două* teatre, pentru că, alături de Teatrul Tineretului, a fost prezent și noul Teatru „Buni, înființat și condus de Corneliu Dan Borcia. Afișul a fost îmbogățit și diversificat, apoi, prin câteva remarcabile recitaluri susținute de Ion Caramitru și Johnny Răducanu, Horațiu Mălăele, Adriana Trandafir, Răzvan Vasilescu și Ada Milea – toate nume de atracție pentru public, cum au fost și cele ale unor regizori precum Alexandru Dabija, Yuriy Kordonskiy, Yvette Bozsiak, Radu Afrim, Vlad Massaci.

Festivalul s-a deschis cu o premieră a teatrului-gazdă: **Față în față** de Francis Joffo, în regia lui Sorin Misirianțu și scenografia lui Ioan Morariu, spectacol sprinten, comedie ușoară, de familie, cu divorț, cu aventuri matrimoniale și cu infiltrații subterane ale iubirii care poartă acțiunea spre *happy-end*. Disponibilitate și plăcere de joc din partea actorilor tineri, dintre care se detașează – prin vervă,

Foto: Cornel Miftode

Dragoș IONESCU și Nora COVALI în *Față în față* de Francis Joffo

umor și agilitate scenică: Cezar Antal (*Michel*), pe care îl acompaniază agreabil Ecaterina Hâțu (*Nicole*), Dan Grigoraș (*André*), Gina Gulai (*Annie*), Nora Covali (*Sophie*), Dragoș Ionescu (*Gérard*) ș.a.

Alternativele propuse de Teatrul πBuni – **Junghiuri** de Bob Jude Ferrante și **Chat** de Ștefan Caraman, prezentate în spațiul neconvențional al unui beci de piatră, bine amenajat, de altfel, sediu al *Clubului Q30* – au fost inegale, mai ales din perspectiva textelor. Cel dintâi este o suită de 11 scheciuri, traduse și adaptate de regizorul Alex Mihail, ușoare de tot, mizând doar pe hazul replicilor, al încurcăturilor și pe dinamica veselă a situațiilor. Actorii, Cezar Antal, Ecaterina Hâțu, Dragoș Ionescu muncesc mult, dar spectatorul are tot timpul senzația că mașinăria se învâрте în gol. Vezi, te distrezi, aplauzi și uiți. Mai substanțial, textul lui Ștefan Caraman (montat de regizorul Dan Vasile) oferă actorilor posibilitatea unui exercițiu de virtuozitate în care excelează Constantin Cojocaru (revenit, pentru acest spectacol, la dragostea dintâi, adică la Piatra Neamț). Doi bărbați cam trecuți (care poartă chiar numele actorilor – Constantin Cojocaru și Corneliu Dan Borcia) mai visează la marea întâlnire cu femeia ideală. Primul e dinamic, aproape agresiv în atitudine și limbaj, libertin și hormonal, dominator excentric, al doilea e calm și nostalgic, intrând în joc mai mult de dragul jocului. Între ei, femeia (Ecaterina Hâțu), agreabilă, provocatoare – tot de dragul jocului, parcurge cu siguranță partitura-liant, oferindu-le celor doi bărbați pretextul defulărilor pe cât de comice, pe atât de triste.

Mai puțin a cucerit interesul publicului spectacolul **Escu...** al Teatrului de Comedie, pe care Alexandru Dabija și l-ar recunoaște cu greu după cei câțiva ani care au trecut de la premieră, timp în care umorul s-a diluat, interpretările au căzut în rutină (cu excepția lui Vladimir Găitan și Ion Lucian), iar ritmul s-a muiat evident. În plus, unii actori exagerează fără limită: Gabriela Popescu (*Miza*) și Marius Florea Vizante (*Bebe Damian*).

Substanțiale au fost însă serile în care spectatorii s-au reîntâlnit cu regizori din generația tânără, mai ales cu Vlad Massaci (**Schilodul din Inishmaan**), Radu Afrim (*Joi.megaJoy* și *Plastilina*), dar și cu Yuriy Kordonskiy (*Sorry*). Personal, am prețuit mai ales spectacolul Teatrului Odeon cu comedia spumoasă și tristă semnată de Katalin Thuróczy – **Joi.megaJoy**, spectacol în care spiritul de echipă funcționează perfect, într-un acord stilistic impresionant, oferind, în același timp, șansa evoluțiilor individuale. Deasupra tuturor se situează Rodica Mandache (*Adél*) într-o compoziție impecabilă, cu fine detalii psihologice ale decrepitudinii simpatice (!), apoi Dorina Lazăr (*Zsuzsa*), Virginia Rogin (*Böske*), Liana Mărgineanu (*Hilda*) și Tatiana Iekel (*Ameliedragă*), iar dintre bărbați strălucește Constantin Cojocaru (*István*) cu un minuțios portret al senectuții volubile. Spectacolul lui Radu Afrim îmbină ingenios sublimul cu grotescul, bucuria reținută a existenței cu tristețea amurgului vieții sub dominantul sentiment al morții. Regizorul se concurează pe sine însuși în **Plastilina** de Vasile Sigarev (Teatrul „Toma Caragiu” din Ploiești) în ceea ce privește originalitatea viziunii și precizia mijloacelor scenice (mimând sau parodiind tradiția?) concentrate în scopul transmiterii unei drame încărcate de o substanțială umanitate.

Tot printre preferințele publicului s-a situat și spectacolul botoșănean **Ivan Turbincă** de Ion Sapdaru (după Ion Creangă) în care, umorul are conținut, iar bucuria jocului actoricesc trece rampa și devine contagioasă. Remarcăm și aici excelenta evoluție a unui actor – Daniel Badale, al cărui Ivan Turbincă are complexitatea (în superba lui simplitate!) personajelor memorabile.

Constantin COJOCARU, Dorina LAZĂR, Rodica MANDACHE și Irina MAZANITIS
 în *Joi.mega.Joy* de Katalin Thuróczy

În încheiere, dar nu în ultimul rând, trebuie să menționăm spectacolul lui Yuriy Kordonskiy, **Sorry** de Aleksandr Galin (Teatrul Bulandra) în care emoția se împletește cu umorul, cu ironia și persiflarea subtilă, iar debordanta fantezie regizorală cu inteligența și bogat nuanțata evoluție a celor doi excelenți actori: Ion Caramitru (*Iuri Zvonariov*) și Mariana Mișuț (*Inna Rassadina*).

Un capitol aparte l-au constituit recitalurile actricești pe primul loc situându-se cel oferit de Ion Caramitru și Johnny Răducanu, primit cu entuziasm dezlănțuit de publicul pietrean. Adriana Trandafir, apoi, a reînviat-o, pentru noi, pe Maria Tănase, prin cântecele ei nemuritoare; Horațiu Mălăele a fost, ca întotdeauna, Horațiu Mălăele – ceea ce spune totul, iar Răzvan Vasilescu ne-a atras atenția că școala și meseria de profesor trec prin momente dramatice, dacă nu chiar se află în pericol (**Profu'** de Jean Pierre Dopagne).

În acest context, Ada Milea a ocupat un loc special cu recitalul ei **Quixote**, după Cervantes. Rețin aici două opinii care sesizează esențialul despre acest demers artistic: „Pentru aproape o oră, sub bagheta hidalgoului celest Ada Milea, lumea devine mai frumoasă: o cuceritoare zbenguială în cheie comică, o lecție tandră despre vis și viață” (Mircea Mihăieș); „Cred că este cea mai mișto chestie pe care a făcut-o Ada până acum. Și o spun cu atât mai mult cu cât am făcut trei spectacole cu ea. Muzică mai luată ca aceasta de mult timp n-am mai auzit. Toți cei cinci sunt, de altfel, geniali. Sper ca Ada să păstreze această formulă de succes.” (Radu Afrim).

Apreciind organizarea Festivalului, impecabilă – ca de obicei, la Piatra Neamț –, n-am regretat decât absența criticilor.